

Роман СЛАВИЧ

Завданням Церкви є сприяти преображенню світу та обожненню людини. Це стає можливим завдяки воплоченню Сина Божого, Ісуса Христа, Котрий прийняв людську природу та преобразив її. Свідченням цього є Його воскресле тіло. Яка мета преображення чи обожнення? Відповідь проста: прагнення Бога обдаровувати людину, а в ній і через неї – усе своє створіння божественним життям – своєю благодаттю. Через благодать Бог також виражає свою присутність у творінні. Як Адам у раю черпав силу життя з приймання (споживання) спасаючої Божої благодаті з Дерева життя, так і вірні живляться Св. Тайною Євхаристії. Окрім Євхаристії, існують й інші таїнства, різні Чини (молитви) благословень та освячень, через які Святий Дух виливає свою преображуючу благодать на творіння.

Ведучи мову про освячення, насамперед, необхідно зрозуміти, що таке Боже благословення. Згідно з християнською церковною традицією, творячи світ, Бог наповнив увесь світ своєю любов'ю й добротою, зробив усе суще «дуже добрим» (Див. Бут. 1, 31). Ми часто говоримо про благословення Боже, а зокрема, про те, що Він благословляє усе творіння. У перекладі з біблійної мови це означає, що Бог чинить усе творіння знаком і засобом своєї присутності, мудрості й любові. Тому, в силу Божого благословення, світ, будучи пронизаним присутністю Божою, покликаний нести в собі відображення Бога. Так творіння стає благословенним тією мірою, якою воно поступає у напрямі добра. Йдучи цим шляхом, світ здатний віднайти свій справжній сенс – бути таїнством Божої присутності.

Доречно згадати про богоуподібнення людини, яке є її покликанням. І здійснюється воно через її поступовий рух від образу Божого – до Його подоби. У міру наближення до Бога та наповнення Його благодаттю, людина уможливорює своє покликання: обожнення себе та наближення всього творіння до Господа, яке, завдяки цьому, преображується. Існує тісний зв'язок між людиною і творінням. Адже людина, як і світ, є творінням Божих рук, а світ – створене Богом середовище для життя та спасіння людини. Світ та людина своїми зусиллями не зможуть досягнути свого покликання, тому Бог приходить їм на допомогу у Своїй благодаті, яку щедро дарує у святих Таїнствах та різних чинах благословень та молитов на освячення, що зібрані у богослужбовій книзі, яка носить назву Требник. Відкривши її, ми зустрінемо там різні Чини молитов, які супроводжують усі життєві потреби людини від самого народження і аж до смерті. Так існує Чин молитов у перший день, коли жінка народить немовля. Тут Церква зустрічає нове життя та посвячує його

Богові. Супроводжуючи це життя, Вона освячує усі моменти, в які християнин звертається за Божою допомогою. Тому Церква благословить дім, новий колодязь, автомобіль, різні речі... Вона залишається з людиною і під час закінчення її земної мандрівки і відходу до Небесного Отця, тому існують молитви на відхід душі та Чин похорону.

Така велика кількість благословень і освячень для різних ситуацій свідчить про турботу Церкви про людину та її життя загалом. Насамперед підкреслюється цінність дару життя, для оберігання якого існують молитви на зцілення, проти всяких недуг. Далі приділяється увага тим засобам, які підтримують людське життя. Церква бажає супроводити своїх вірних упродовж цілого життя та у всіх його сферах. Вона прагне освятити весь життєвий простір, в якому живемо, працюємо, відпочиваємо, щоб він з потенційно небезпечного преобразився на актуально сприятливий для нашого спасіння. Господь своєю благодаттю допомагає людині віднайти цілісність її життя, усунувши поділ останнього на сфери: «з Богом», де слід поводитися чемно та «сам собі пан», де чиню, що мені до вподоби. Наповнюючи життя благодаттю Святого Духа, ми тим одухотворюємо його, знімаючи дуалізм «духовного та світського», чи «сакруму та профануму». Освячені ж речі допомагають людині в освяченні її самої та здійсненні її місії освячення та преображення світу.

Бог відкриває наші очі на правду про світ, як щедрий безкорисливий дар люблячого Отця своїм дітям. Усвідомлюючи це, ми покликані оцінити творіння саме у світлі любовного дару нам. Так подолаємо наше захланне, егоїстичне ставлення до світу. Насамперед зрозуміємо, що ми не є абсолютними власниками і не можемо поводитися з цим даром, як нам заманеться. Бережливим ставленням захоронимо творіння від загрози знищення та остаточного зникнення. По відношенню до Бога, вчимося постави вдячності та подиву Його «творчій винахідливості». Стосовно наших ближніх, долаючи власну захланність та егоїзм, вмітимемо ділитися, не очікуючи і не вимагаючи чогось навзаєм («Даром прийняли, даром давайте» (Мт. 10, 8)). Так поступово дійдемо до розуміння нашого братерства між собою та синівства до Бога. Це породить почуття відповідальності та турботи за світ у кожному з нас.

Чинами свячень і благословень Церква відкриває нам покликання людини щодо творіння. Ще з книги Буття ми дізнаємося, що першим людям Бог дав завдання бути царями та панами творіння: «...наповняйте землю та підпорядкуйте її собі; пануйте над рибою морською, над птаством небесним і над усяким звірем, що рухається по землі» (Бут. 1, 28). Знаємо про гірку долю Адама, котрий, впавши в гріх, втратив владу над творінням: замість господаря він (а в наслідку і його наступники) став рабом світу. Свідченням цього є безсилість людини перед стихіями, наша тлінність, минущість життя, пристрасне ставлення до речей... Жадоба часто штовхає людину на необдумані вчинки, які породжують трагічні наслідки.

Ліком проти цієї трагедії людини є благословення Боже, дароване через Церкву на користування творінням та його опанування. Через благословення Бог проявляє Свою присутність у творінні та співдіє людині у поверненні її гідності царя творіння. Чини благословень (треб) вчать нас звертати свій погляд у напрямі Бога, Котрий є справжнім Творцем та Володарем всього. Проте, на жаль, можемо спостерігати сумну картину, коли християни у вирішенні своїх проблем звертаються до нецерковних, а то й нехристиянських засобів. Скільки разів натрапляємо на оголошення в ЗМІ, чи можемо почути розповіді про різних «цілителів», «порадників», «добродітелів людей», які завжди

радї «допомогти», хоч за невелику, але часту платню. Виникає запитання: яка ж сила стоїть за їхніми плечима? Якщо священнослужителі представляють Церкву, а Церква – Бога, то кого ж представляють ці шановні «пани» та «пані», «бабусі» та «дідусі»? Ці особи, свідомо чи ні, граються з вогнем. Окреслюється цей вид діяльності чи «допомоги» одним словом: «магія». Чому люди часто вдаються до неї? Причиною знову ж таки є гріх. Він віддаляє людину від Бога. Коли ми щось просимо в Бога, то від нас також очікується взаємодія з Ним для досягнення прошеного. Ця співдія (синергія) проявляється, насамперед, в очищенні себе від гріха, а отже, – це певне зусилля для примирення з Богом і з ближніми, ще одна трудність, через яку непросто перейти. А магічний підхід до справи, представлений «цілителями», набагато простіший, бо не потребує зусиль, обминає будь-які труднощі, не заторкує людського серця. Це щось на зразок безплатної наживи у пастці. Він говорить, що людина нічого не повинна робити з собою, проблема не в ній, але в комусь іншому. Пропонується ілюзорне звільнення від тягаря без усунення його причини – наявності гріха у самій людині. А замість прощення ближньому, пропонується всемеро більша помста – «відроблення».

Треби (освячення і благословення) – священнодійства, здійснювані з огляду на потреби людини. Вони охоплюють ціле її життя, починаючи від приходу у світ і аж до відходу з цього життя, у якому Церква кожної миті супроводжує людину, освячуючи його молитвою і так даруючи Боже благословення. Такі молитовні богослужіння Церкви не мають нічого спільного з магічним підходом, який є намаганням людини присвоїти собі Божу силу зцілення та благословення. Поняття благословення несе усвідомлення того, що Бог є його джерелом, адже благословити, означає посвячувати когось або щось Богові: це прохання, молитва про зшестя Божої благодаті.

Роман СЛАВИЧ Чому ми освячуємо речі? //СЛОВО № 2 (50) 2012, с.28-30